

Duurmelken verhoogt saldo mogelijk met **22.000 euro**

Karin Bekkers

Duurmelken wordt de afgelopen jaren steeds meer toegepast in de geitenhouderij, en de laatste maanden is het zelfs massaal aangegrepen vanwege het geldende fokverbod. In 2007 is door Wageningen UR onderzoek verricht naar de technische gevolgen van duurmelken. Maar naast deze, zijn de economische gevolgen voor geitenhouders zeker zo belangrijk. Zeker in een dergelijke periode met een matige melkprijs. Boerenbond Deurne startte in februari 2010 een onderzoek naar de technische en economische gevolgen van duurmelken. Hieruit kwam een opvallend verschil in saldo van ruim 22.000 euro naar voren tussen een standaardbedrijf en een duurmelkbedrijf.

Om gegevens te verzamelen heeft Boerenbond Deurne een enquête verstuurd naar 127 melkgeitenbedrijven in het zuiden van Nederland. Hoewel deze enquête in een hectische periode is verstuurd (Q-koorts en lammerenperiode), is de respons van 22 procent (28 bedrijven) goed te noemen. In deze enquête is aan de geitenhouders gevraagd om gegevens van november 2009 in te vullen. Er is naar gegevens van deze maand gevraagd omdat dit de laatste reële maand was voordat de drastische maatregelen rondom de Q-koorts in werking werden gesteld. Naast deze enquête zijn er

ook nog 22 bedrijven bezocht voor een diepte-interview en een conditiescore.

Dynamisch duurmelken: meer melk
Uit de enquête komt naar voren dat 79 procent van de geitenhouders duurmelken toepast. Meest voorkomende reden hiervoor is het voorkomen van uitval. Daarnaast wordt duurmelken ingezet om arbeid te besparen en de productie te verhogen. De overige 21 procent van de geënquêteerde bedrijven past duurmelken niet toe, voornamelijk omdat hier de lammeren nodig zijn voor bedrijfsuitbreiding.

1 Duurmelksystemen met het percentage bedrijven dat dit systeem toepast

Systeem	Toelichting	Percentage bedrijven
100% duurmelken	Op 1 jaar lammeren de geiten af en vervolgens worden deze duurgemolken en niet meer opnieuw aangedekt.	10
1&2	Geiten lammeren op 1- en op 2-jarige leeftijd af. De geiten worden daarna duurgemolken en niet meer opnieuw aangedekt.	20
1&3	Geiten lammeren op 1- en op 3-jarige leeftijd af. De geiten worden hierna niet meer opnieuw aangedekt.	5
1&2&KI	Hetzelfde als systeem 1 en 2, maar nu worden de hoogstproductieve duurmelkers uitgeselecteerd en ingezet voor kunstmatige inseminatie.	15
Duurmelken vruchtbaarheid	De bok wordt bij alle geiten gedaan. De niet-drachtige en schijndrachtige geiten worden duurgemolken.	5
Dynamisch	Geiten lammeren op 1-jarige leeftijd af. Daarna vindt selectie plaats voor duurmelken op basis van productie en leeftijd.	45

De bedrijven die duurmelken toepassen, doen dit op verschillende manieren. Tabel 1 geeft de zes verschillende systemen weer. Het systeem Dynamisch is met 45 procent (negen bedrijven) het meest voorkomende duurmelksysteem. Deze bedrijven bepalen aan de hand van de productie en de leeftijd van de dieren of ze worden ingezet voor duurmelken of voor de fokkerij. Deze bedrijven produceren gemiddeld 1.046 kg melk per geit per jaar. De laagste gemiddelde jaarproductie wordt behaald door de 100 procent duurmelkers, namelijk 957 kg melk per geit. Dit betreft echter slechts twee bedrijven.

Minder vervanging, ruime conditie

In de enquête hebben geitenhouders de gemiddelde leeftijd aangegeven per pot. Hieruit blijkt dat de duurmelkers gemiddeld over alle bedrijven 3,5 jaar oud zijn. De leeftijd van de standaardlactatie geiten ligt gemiddeld lager, namelijk op 2,4 jaar. In KWIN wordt gerekend met een vervangingspercentage van 30 procent. Uit de enquête komt echter een gemiddeld vervangingspercentage van 24 procent naar voren (varieert van 15-35 procent). Bijna de helft van de geitenhouders verwacht dat door het toepassen van duurmelken het vervangingspercentage daalt. Gemiddeld verwacht men een daling van 4 procent. Een kwart van de geitenhouders is van mening dat duurmelken het vervangingspercentage niet verlaagd. Deze geitenhouders zien minder uitval, maar verwachten dat dit wordt opgeheven door extra afvoer vanwege te lage productie.

Op 30 procent van de bedrijven worden geiten die eerder zijn duurgemolken vervolgens opnieuw aangedekt. Belangrijk hierbij is dat deze geiten niet in te ruime conditie zijn. Geitenhouders die duurmelkers opnieuw aandedken, geven aan dat gemiddeld 16 procent van deze dieren uitvalt rondom aflammeren. Volgens geitenhouders valt bij standaardlactatie geiten gemiddeld 11 procent uit rondom het aflammeren. Hiervan is zo'n 7 procent toe te schrijven aan sterfte, de overige 4 procent uitval bestaat uit dieren die afgevoerd worden omdat ze niet of onvoldoende aan de melk komen. Bij eerder duurgemolken dieren is het uitvalspercentage rondom aflammeren dus zo'n 5 procent hoger. Hoofdoorzaak hiervan is waarschijnlijk dat deze geiten toch net te ruim in conditie zijn, met alle gevolgen van dien rondom het aflammeren. Tijdens de bedrijfsbezoeken is een conditie-

Foto: Jan de With

Zou je een geit met zo'n uier duurmelken?

score uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de melkgeiten in standaardlactatie een gemiddelde conditiescore hebben van 3,1 tegenover 3,5 bij duurmelkers (op een schaal van 1 tot 5, waarbij 1 zeer mager is en 5 zeer vet). Duurmelkers zijn dus ruimer in conditie dan standaardlactatie geiten.

Berekende jaarproductie 72 kg hoger

De dagproducties in november 2009 lagen voor duurmelkers gemiddeld op 3,0 kg melk per geit. De standaardlactatie geiten produceerden in deze periode gemiddeld 3,1 kg melk per geit per dag. Aangezien de maand november qua productie een vrij gemiddelde maand is, is vanuit deze dagproducties een verwachte jaarproductie berekend. Bij de duurmelkers is geteld met een

365-dagenproductie. Voor de standaardlactatie geiten is aangenomen dat deze 335 dagen produceren en gemiddeld 30 dagen droog staan. De standaardlactatie geiten produceren dan naar verwachting gemiddeld 1.000 kg melk per geit per jaar. De berekende jaarproductie voor duurmelkers komt uit op 1.072 kg melk per geit.

Naast de productiegegevens zijn ook de voerkosten van november 2009 geanalyseerd. Hieruit kwam naar voren dat de voerkosten in november voor duurmelkers hoger lagen dan de voerkosten van standaardlactatie geiten. Gezien ook de ruimere conditie van de duurmelkers lijkt het erop dat de duurmelkers in deze tijd van het jaar extra gevoerd worden en zoveel mogelijk uitgedaagd om op de gewenste productie te blijven.

2 Saldoberekening standaardbedrijf versus duurmelkbedrijf (prijzen en bedragen in euro's)

	Standaardbedrijf			Duurmelkbedrijf (45% duurmelken)		
	Hoeveelheid	Prijs	Bedrag	Hoeveelheid	Prijs	Bedrag
Opbrengsten						
Melk van 1.000 geiten (kg)	1.000.000	0,40	400.000	1.032.000	0,40	412.800
Uitstoot geiten	26%	15	3.900	21%	15	3.150
Verkoop lammeren			-3.500			-2.315
waarvan verkoop geitlammeren fokmateriaal	120	25	3.000	48	25	1.200
waarvan verkoop geitlammeren slacht	359	-5	-1.795	143	-5	-715
waarvan verkoop bokken	941	-5	-4.705	560	-5	-2.800
Totaal opbrengsten			400.400			413.635
per geit			400			414
Variabele kosten						
Voerkosten	1.000	111,20	111.200	1.000	116,39	116.390
Reproductiekosten	1.353	1,81	2.449	832	1,81	1.506
Lammerenopfok	353	172,91	61.037	282	172,91	48.761
Veearts en medicijnen	1.000	10,45	10.450	1.000	10,25	10.250
Gas, water en elektra	1.000	18	18.000	1.000	18	18.000
Strooisel	1.000	18	18.000	1.000	18	18.000
Mestafvoer	1.000	12,68	12.680	1.000	12,21	12.210
Rente	5%	13,83	13.830	5%	13,26	13.260
Totaal kosten			247.646			238.377
Saldo			152.754			175.258
per geit			153			175

Saldoverschil: 22 euro per geit

Met alle verzamelde gegevens uit de enquête en de diepte-interviews is uiteindelijk een saldoberekening opgesteld, zowel voor een standaardbedrijf als voor een duurmelkbedrijf. Bij beide bedrijven is men uitgegaan van gemiddeld duizend aanwezige melkgeiten met bijbehorende opfok. Op het standaardbedrijf is gerekend met een vervangingspercentage van 30 procent (KWIN). Bij het duurmelkbedrijf is men uitgegaan van 45 procent duurmelken (dit blijkt uit de enquête gemiddeld te zijn) en 24 procent vervanging (wat ook uit de enquête naar voren is gekomen). De productie voor het standaardbedrijf is vastgesteld op 1.000 kg melk per geit, voor het duurmelkbedrijf 1.032 kg melk per geit (45 procent van de dieren heeft een productie van 1.072 kg, 55 procent een productie van 1.000 kg). Uit deze saldoberekening is uiteindelijk een verschil in saldo van 22 euro per geit in het voordeel van het duurmelkbedrijf naar voren gekomen. In tabel 2 is de uitgebreide saldoberekening weergegeven.

De melkproductie heeft, samen met de voerkosten, de meeste invloed op het saldo. Voor de verkoop van lammeren is gerekend met een kostenpost voor de afvoer van slachtlammeren. Daarnaast is ervan uitgegaan dat 25 procent van de geitenlammeren als fokmateriaal verkocht kunnen worden. In de berekening is geteld met een melkprijs van 0,40 euro.

Om per bedrijf een saldoberekening te maken, heeft Boerenbond Deurne een simulatieprogramma opgesteld waarin u samen met uw geitenspecialist uw bedrijfsgegevens kunt invullen en kunt berekenen wat voor invloed duurmelken heeft op het saldo. Daarnaast is een duurmelkboom ontworpen, een soort tabel waarin de geitenspecialist samen met een geitenhouder stapsgewijs kan kijken welk duurmelksysteem het best toepasbaar is op dit specifieke bedrijf.